

3. POGLAVJE: ZAPOSLOVANJE IN PODJETNIŠTVO

3.1 Splošno ozadje

Razmere na trgu dela v državi

Stopnja brezposelnosti mladih v Sloveniji se je močno povečala v zadnjih 15 letih, še posebej med gospodarsko krizo med letoma 2007 in 2013. Leta 2008, ko se je začela gospodarska kriza, je imel Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) v registru 18.223 brezposelnih oseb, starih od 15 do 29 let. V prvem letu krize se je število mladih brezposelnih povečalo za 50,5 % na 27.424 oseb. Med letoma 2008 in 2013 se je število zaposlenih mladih zmanjšalo za 34,9 %, z več kot 161.000 na 105.000. Leta 2013 je bila stopnja brezposelnosti med mladimi (starih od 15 do 24 let) v Sloveniji 21,6 %, kar je bilo pod evropskim povprečjem 23,5 %. Kljub temu pa je bilo povečanje stopnje brezposelnosti mladih v Sloveniji večje kot v EU kot celoti, kar kaže na to, da je brezposelnost mladih razmeroma pomembnejše vprašanje v Sloveniji. Statistični podatki kažejo, da se zaposlitveni položaj mladih izboljšuje, vendar so še vedno ena od najbolj ranljivih skupin na trgu dela.

Brezposelnost mladih se je počasi zmanjševala od leta 2013. Po podatkih ZRSZ je bilo septembra 2016 število registriranih brezposelnih mladih za 41,8 % manjše (18.919) kot na koncu leta 2013 (32.523), ko je bilo število registriranih brezposelnih mladih največje. Podobno se je stopnja brezposelnosti mladih v istem obdobju zmanjšala za skoraj 40 %: s 33,8 % decembra 2013 na 19,7 % avgusta 2016. Stopnja registrirane brezposelnosti med mladimi, starimi od 25 do 29 let, v istem obdobju se je zmanjšala za 32 %, z 19,9 % na 13,5 %. Odstotek brezposelnih mladih leta 2009 je bil 28 % in se je zmanjšal na 23 % leta 2012 in 20 % avgusta 2016.

Seveda je z zmanjšano brezposelnosti mladih v Sloveniji prišlo do povečanega zaposlovanja mladih. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) je bilo junija 2016 110.471 ekonomsko aktivnih mladih, kar je za 4,5 % več kot junija lani. Kljub temu se je število zaposlenih mladih v zadnjem desetletju zmanjševalo. Mladi v Sloveniji običajno vstopijo na trg dela po zaključku šolanja, zato večina mladih začne aktivno iskati službo po 20. letu starosti, še posebej po 25. letu starosti. Zaradi aktivne prisotnosti v izobraževalnem sistemu je zelo malo zaposlenih mlajših od 20 let – takih zaposlenih je bilo na koncu leta 2005 3.145, konec leta 2014 pa le 1.628. Leta 2015 je bilo zaposlenih nekaj več kot 24.000 ljudi, starih od 20 do 24 let, in več kot 80.000 ljudi, starih od 25 do 29 let.

Število mladih, zaposlenih za krajši delovni čas, se je od leta 2000 tudi počasi višalo. V Sloveniji se namesto tradicionalnih oblik stalne zaposlitve vedno bolj uporabljajo manj varne in prožnejše oblike zaposlovanja. V primerjavi z letom 2005 so bili mladi v letu 2010 bistveno bolj pripravljeni na geografsko mobilnost in bolj pripravljeni sprejeti začasno zaposlitev, da bi izboljšali svojo možnost zaposlitve. Leta 2013 je delež začasno zaposlenih in zaposlenih za krajši delovni čas, starih od 15 do 24 let, v Sloveniji (72 %) presegal delež enake skupine v evropskih državah z najbolj razvitim gospodarstvom (EU-15) in EU kot celote (EU-27). Trajna zaposlitev je bila v dosegu le za majhno manjšino, medtem ko se je večina verjetno soočala z brezposelnostjo in priložnostnim zaposlovanjem. V primerjavi s povprečjem slovenske delovne sile so bili mladi leta 2015 še vedno bolj fleksibilni z vidika zaposlitve in bolj pripravljeni sprejeti kratkoročno zaposlitev ali delo, ki se ni ujemalo z njihovimi poklicnimi cilji. Zato so bili mladi v povprečju brezposelni za krajša obdobja kot preostali del brezposelnega prebivalstva.

Študentsko delo je najpogostejša oblika fleksibilnega zaposlovanja mladih. Leta 2013 so študentje v povprečju delali 26,3 ure na teden, kar je več kot polovica povprečnega števila ur na teden (41,5), ki jih delajo formalno zaposleni mladi. Fleksibilne oblike zaposlovanja skupaj z drugima dvema oblikama zaposlovanja (s skrajšanim delovnim časom in samozaposlitev) predstavljajo veliko večino uradno prepoznanega dela, ki ga opravljajo mladi. Kot nadaljnji ukrepi za reformo trga dela leta 2013 so bili sprejeti številni ukrepi za obravnavanje težnje po

uporabi drugih oblik dela (avtorska pogodba, samostojni podjetnik) pri zaključku zaposlitve, na primer politika, ki ureja študentsko delo, ki je začela veljati 1. 2. 2015.

Glede na podatke študije [Slovenska mladina 2013](#) je »druga dimenzija prožnosti delovne sile rezultat stopnje pripravljenosti in sposobnosti dela na različnih delovnih mestih«. Leta 2013 je le 25 % zaposlenih mladih delalo na zelenem področju. Tudi če izključimo študentsko delo, je videti, da večina zaposlenih mladih opravlja dela, za katera nimajo formalne izobrazbe. Leta 2013 je približno 58 % zaposlenih diplomantov delalo v svojem poklicu, vendar so bili številni diplomanti zaradi pomanjkanja zaposlitvenih možnosti pripravljani opravljati kakršno koli delo (»karkoli«), podobno kot so mladi pripravljani izvesti različne ukrepe za zmanjšanje tveganja brezposelnosti. Vse večja nestabilnost poslovanja resno omejuje in celo blokira delovne možnosti.

V letih 2014 in 2015 je vlada uporabila 36 instrumentov za izboljšanje prehoda iz izobraževanja v zaposlitev in zmanjševanje brezposelnosti mladih. V obdobju od 2016 do 2017 so bili instrumenti, ki so jih razvila različna ministrstva, združena v 15 glavnih ukrepov, od katerih so nekateri novi, drugi pa so bili uporabljeni že prej.

V Sloveniji se številni mladi vključijo v terciarno izobraževanje in pozno vstopijo na trg dela, večina pa jih ne začne aktivno iskati zaposlitve pred 25. letom starosti. Glede na nedavne dogodke na trgu dela lahko trdimo, da je vključitev oseb, starih do 29 let, izboljšala razmere mladih na trgu dela, ker se je brezposelnost mladih strmo povečevala.

Slovenija se sooča s pomembnimi demografskimi spremembami. Delež mladih (15–29 let) se zmanjšuje, povprečna starost pa se povečuje. Približno polovica vseh mladih je v izobraževalnem sistemu, približno ena tretjina pa jih je zaposlenih. Prihodnje demografske spremembe v starajočem se slovenskem prebivalstvu bodo imele pomemben vpliv na trg dela.

Glavni pojmi

Najpomembnejše opredelitve pojmov zaposlovanja mladih in podjetništva je uvedel [Zakon o urejanju trga dela](#). Slovenska vlada se je odločila razširiti program Jamstvo za mlade za osebe, stare do 29 let, čeprav evropski program Jamstvo za mlade vključuje le osebe, stare od 15 do 25 let.

Glavni cilj [aktivne politike zaposlovanja](#) je koncept »prožne varnosti«. Namen prožnosti kot ukrepa je pomagati izboljšati socialno-ekonomski položaj mladih z omogočanjem hitrejšega in preprostejšega prehoda mladih iz izobraževalnega sistema na trg dela (glej [Matriko ukrepov državnih organov na področju mladinske politike](#)).

3.2 Upravljanje

Upravljanje

V Sloveniji ni enega javnega organa, ki bi bil odgovoren za zaposlovanje mladih in podjetništvo. Različna ministrstva in vladni uradi so vključeni v izvajanje politik in programov za reševanje tega vprašanja, na primer Ministrstvo za delo, socialne zadeve, družino in enake priložnosti (MDDSZ); Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT); Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) in ZRSZ. Vloge različnih ministrstev je mogoče razvrstiti na naslednji način:

- MDDSZ je glavni organ, odgovoren za zaposlovanje mladih.
- MGRT je glavni organ, odgovoren za podjetništvo.
- ZRSZ je ključna ustanova na slovenskem trgu dela, javna in neodvisna pravna oseba, ki deluje enotno po vsej državi.
- Različna ministrstva pomagajo financirati programe zaposlovanja.

Spodaj navedeni sektorji so odgovorni za izvajanje programa Jamstvo za mlade v letih 2014–2015 in 2016–2020:

- [MDDSZ](#),
- [MIZŠ](#),
- [MGRT](#),
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ([MKGP](#)) in
- Ministrstvo za kulturo ([MK](#)).

ZRSZ izvaja aktivnosti, povezane z zaposlovanjem, na primer razvoj programov aktivne politike zaposlovanja, porazdelitev poklicnega svetovanja, zagotavljanje zavarovanja za primer brezposelnosti, ureditve zaposlitve in tujih delavcev s številnimi zakoni in pravili, vključujoč:

- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev,
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, šolsko zakonodajo (poklicno svetovanje, svetovanje in izobraževanje),
- delovne predpise (presežni delavci, obdobja pripravništva, pogodbe o zaposlitvi, inšpekcije itd.).

Glavni javni akterji so navedeni spodaj:

- [Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide](#), ki obravnava osnutke zakonov, druge zakone in vprašanja, povezana z delovnimi razmerji in pravicami v zvezi z zaposlovanjem in poklicnim usposabljanjem.
- [Svet Vlade RS za mladino](#), ki ga je leta 2009 ustanovila Vlada Republike Slovenije kot posvetovalni organ. 8. člen Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju navaja: »Vlada imenuje Svet Vlade Republike Slovenije za mladino kot posvetovalno telo, ki ji nudi pomoč pri odločanju o zadevah s področja mladih in mladinskega sektorja« (glej tudi [poglavje 1.5](#)).
- [Slovenski podjetniški sklad \(SPS\)](#) ali Javni sklad Republike Slovenije za podjetništvo je bil ustanovljen za izboljšanje dostopa do finančnih virov za mikro, mala in srednje velika podjetja, vključno s financiranjem zagonskih podjetij in mikrofinanciranja.
- [SPIRIT Slovenija – Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije](#) pod okriljem enotne agencije izvaja usmeritve slovenskih razvojnih programov, katerih namen je oglaševanje inovativnih, tehnološko razvitih in izvozno usmerjenih destinacij za privabljanje tujih investitorjev.
- [Statistični urad Republike Slovenije](#) je glavni izvajalec in koordinator državne statistike v Sloveniji.
- [Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije](#) je osrednja državna upravna ustanova za razvoj človeških virov. Ponuja tudi štipendije za študij in raziskave ter povečuje priložnosti za študente in raziskovalce, da sodelujejo v mednarodni mobilnosti.
- [Center RS za poklicno izobraževanje](#) je osrednja slovenska ustanova, ki deluje na področju razvoja, raziskav in svetovanja v zvezi s poklicnim in strokovnim izobraževanjem.
- [Karierni centri](#) predstavljajo povezavo med bodočimi diplomanti in delodajalci.
- Osnovne in srednje šole izvajajo svetovanje in poklicno svetovanje z učenci in dijaki.
- [Center za promocijo znanja](#) je registrirana kot raziskovalna organizacija pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Specializirana je za vrednotenje, analizo in razvoj novih sistemov izobraževanja.

Spodaj so navedeni glavne nevladne organizacije v mladinskem sektorju:

- [MOVIT – zavod za razvoj mobilnosti mladih](#) je mednarodna agencija, ki izvaja naloge v skladu s programom EU Erasmus+: Mladina v akciji.

- [Mladinski svet Slovenije \(MSS\)](#) je krovna organizacija za mladinske organizacije, ki delujejo na državni ravni. MSS je tudi državni predstavnik mladih v EU.
- [Ustvarjalnik](#) uči mlade, kako svoje spretnosti pretvoriti v vir dohodka, tako da jim zagotovi priložnosti za ustvarjanje poslovnih projektov v šoli.
- [Zavod Nefiks](#) spodbuja neformalno učenje in prepoznavanje kompetenc, pridobljenih pri dejavnostih neformalnega učenja.
- [Mladinska mreža MaMa](#) predstavlja organizacije, ki upravljajo mladinske centre ali aktivno podpirajo mlade v Sloveniji, tako da jim omogočajo preživljanje prostega časa na produktiven način.
- [Mladinski sveti lokalnih skupnosti](#) je krovno združenje mladinskih organizacij na lokalni ravni, ki predstavlja interese mladih in mladinskih organizacij.
- [Sindikati Mladi plus](#) je bil ustanovljen za zaščito pravic študentov, dijakov in brezposelnih mladih. Sindikat deluje znotraj Svobodnega sindikata Slovenije, ki je član [Zveze svobodnih sindikatov Slovenije](#).

Medsektorsko sodelovanje

MDDSZ je glavni organ, odgovoren za zaposlovanje mladih. MGRT je glavni organ, odgovoren za podjetništvo. Tretji najpomembnejši akter na področju zaposlovanja mladih je MIZŠ. [ZRSZ](#) (Zavod RS za zaposlovanje) je ključna ustanova na slovenskem trgu dela, ki izvaja številne projekte, usmerjene k izboljšanju razmer mladih na trgu dela. ZRSZ aktivno prispeva k razvoju politike zaposlovanja v Sloveniji v sodelovanju z MDDSZ. Mladi se večinoma prijavijo kot brezposelni na ZRSZ zaradi prenehanja delovnega razmerja ali izgube študentskega statusa, da bi se hitreje zaposlili, pridobili nadomestilo za brezposelnost ali prejeli osnovno zdravstveno zavarovanje.

Sodelovanje Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je tudi predvideno v nekaterih drugih ukrepih Resolucije o [Nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#). Različna ministrstva (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvo za finance in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport) na primer sodelujejo pri izboljševanju javnih politik za olajšanje hitrega in primernega vstopa mladih na trg dela.

Program Jamstvo za mlade je prispeval k boljšemu sodelovanju med ministrstvi (in sodelovanju med ministrstvi in drugimi državnimi organi), vendar bi bilo mogoče to sodelovanje še izboljšati.¹

3.3 Napovedovanje znanj in spretnosti

Sistemi napovedovanja

Slovenska vlada podpira poklicno izobraževanje, usposabljanja in praktična znanja, ki so bila v Sloveniji predolgo zanemarjena. Vlada Republike Slovenije je leta 2013 pripravila novo [industrijsko politiko](#), ki bi lahko v bližnji prihodnosti pripomogla k večji usmerjenosti k takim znanjem in spretnostim. Poleg tega je junija 2015 sprejela tudi [Politiko štipendiranja \(2015–2019\)](#). Leta 2016 je vzpostavila [mesečno štipendijo](#) v višini 100 EUR za izobraževanje na področju deficitarnih poklicev (npr. kamnosek, pek, mesar, mizar, gozdar, električar, dimnikar). Ta štipendija je zagotovila 1,2 milijona evrov posameznikom prek 1000 štipendij in zagotovila, da je bilo delodajalcem razpoložljivih dovolj človeških virov. Slovenija s takimi štipendijami spodbuja vpis mladih v nadaljevalne programe poklicnih in tehničnih programov za usposabljanje za poklice, po katerih je na trgu povpraševanje.

¹ Za več informacij glej Borut Cink: Mladinska politika v Sloveniji (diplomsko delo).

MDDSZ poleg štipendij izvaja tudi program Regijska štipendijska shema. Ministrstvo prek tega programa sofinancira štipendije podjetij, da bi preprečili beg možganov iz določenih regij v Republiki Sloveniji. Program poleg tega delodajalce spodbuja, da dajejo večji poudarek razvoju in načrtovanju človeških virov v svojih podjetjih, saj izberejo prejemnike štipendij. Ciljna skupina tega programa vključuje delodajalce v različnih regijah v Sloveniji in mlade, vpisane v poklicno izobraževanje in usposabljanje, dodiplomsko ali podiplomsko izobraževanje.

Projekt [Inženirke in inženirji bomo!](#) poskuša zadovoljiti potrebe slovenskega gospodarstva, ki mu primanjkuje inženirjev. Ustvarjalci projekta in sodelujoča podjetja obiskujejo srednje šole, da bi ustvarili interes za poklicno pot v inženirstvu in znanosti. Častni pokrovitelj projekta je predsednik Borut Pahor.

V Sloveniji ni celovite strategije za spretnosti in veščine ali vladne platforme za primanjkljaje spretnosti in veščin na državni ali regionalni ravni. MDDSZ ustvarja politike ujemanja spretnosti in veščin, pri čemer uporablja delo ZRSZ in drugih ustanov, kot je Urad za makroekonomske analize in razvoj, ki se ukvarjajo z zbiranjem in analiziranjem informacij o zahtevah trga dela. ZRSZ tudi izvaja redne ankete potreb delodajalcev, vendar se ne izvajajo nobene koordinirane raziskave o primanjkljajih ali presežkih spretnosti in veščin.

Strokovnjaki na področju IKT

Potrebe po strokovnjakih na področju informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) v Sloveniji se povečujejo. Januarja 2016 je MIZŠ razvilo novo strategijo za IKT v izobraževanju: Strateške usmeritve nadaljnjega uvajanja IKT v slovenske VIZ do leta 2020. Dokument vključuje vse stopnje izobrazbe. Strateške usmeritve so bile usklajene s strategijo [DIGITALNA SLOVENIJA 2020 – Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020](#), ki jo je Vlada Republike Slovenije sprejela marca 2016.

MIZŠ je podprlo tudi projekt [CODE Q - Učenje programiranja s samodejno generiranimi namigi](#), inovativno iniciativo za spodbujanje spretnosti programiranja. Program je odprt vsem in ga je mogoče uporabiti za samostojno učenje ali kot dodatek rednemu pouku.

Poleg tega je [Center](#) za spodbujanje znanja razvil iniciativo, usmerjeno k ujemanju spretnosti in sposobnosti posameznika s potrebami trga dela. Ponudil je tudi tečaje usposabljanja, na primer take, ki so se osredotočali na računalniške spretnosti.

Strokovnjaki na področju zdravstva

Pred desetimi leti se je država odločila povečati vpis na Medicinsko fakulteto v Ljubljani, ustanoviti novo Medicinsko fakulteto v Mariboru in sprejeti [Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor dentalne medicine specialist](#) (leta 2011), kar je pripeljalo do uvoza tujih zdravnikov. Pri pripravi strateškega dokumenta Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2015–2025 je Ministrstvo za zdravje pripravilo sistemsko analizo potrebe po zdravnikih v Sloveniji in razvilo načrt usposabljanja za dodatno zdravstveno osebje. Predvidevali so spremembe v izobraževanju zdravstvenih specialistov, dodatno financiranje za izobraževanje zadostnega števila manjkajočih profilov zdravstvenih delavcev in ukrepe za ustvarjanje dodatne motivacije za specializacijo na področjih z visokim povpraševanjem.

Razvoj spretnosti in veščin

Leta 2013 je MIZŠ izvedlo analizo položaja visokošolskih diplomantov na trgu dela ob upoštevanju prejšnje analize učinkovitosti študij, razmer na trgu dela in zaposljivosti. Visokošolske ustanove so dobile poziv za zmanjšanje števila razpoložljivih mest v programih humanistike in družbenih ved za 20 % za študijsko leto 2012/13. Vse visokošolske ustanove so upoštevale to direktivo. Fakulteta za družbene vede je začela zmanjševati vpis v programih z več kot 20 mesti, spremenila študijske programe in naznanila velike spremembe za študijsko leto 2018/19. Univerza v Mariboru je dve zaporedni študijski leti zmanjšala

število razpoložljivih mest v številnih programih, s čimer se je število mest v ekonomiji zmanjšalo za več kot 50 %, v pravu in gradbeništvu za okoli 30 % in v logistiki za okoli 18 %. Kljub zmanjšanju vpisa v programe družboslovja in humanistike na javnih fakultetah pa so bile ustanovljene zasebne fakultete, ki delujejo izključno na teh dveh področjih.

Kot je navedeno v [Resoluciji o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020](#)), morajo vsi študijski programi zagotoviti pridobivanje znanja, spretnosti in kompetenc v skladu z nacionalnim okvirom kvalifikacij in ključnih kompetenc: inovativnost, kritično razmišljanje, komunikacija v maternem jeziku, kulturna zavest in izražanje, zmožnost delovanja na mednarodnem področju in informacijska pismenost.

MDDSZ poskuša izboljšati konkurenčnost mladih s projektom [Institucionalno usposabljanje za brezposelne osebe](#) (leta 2016 imenovan Neformalno izobraževanje in usposabljanje za mlade). Mlade brezposelne osebe se lahko udeležijo tečajev, predavanj in seminarjev na teme, kot so jeziki, računalniki, obratovanje viličarjev, skladiščenje, varjenje in vodoinštalacija.

Program [Projektno učenje za mlajše odrasle](#) je bil razvit za motiviranje mladih odraslih, ki so prenehali šolanje pred zaključkom, da zaključijo izobraževanje in pridobijo nove spretnosti ter da jim ponudi informacije in svetovanje glede morebitnih novih učnih poti. Da bi zagotovili večjo prilagodljivost programa posebnim potrebam ranljivih mladih, je bil program pred kratkim razširjen. Poleg spodbujanja mladih, da se vrnejo v formalno izobraževanje, je več poudarka na aktivnostih, ki bodo pomagale mladim, ki ne želijo nadaljevati formalnega izobraževanja, postati bolj konkurenčni na trgu dela.

Center za spodbujanje znanja je ponujal usposabljanja za ujemanje spretnosti in sposobnosti posameznika s potrebami trga dela. Tečajji so vključevali specialistično prodajalsko usposabljanje, računovodsko usposabljanje, tečaje nemščine in angleščine ter računalniške tečaje.

[Strategija razvoja Slovenije 2014–2020](#)) in [Slovenski okvir kvalifikacij](#) zagotavljata ogrodje za razumevanje, koliko pomena daje vlada razvoju spretnosti in sposobnosti, da bi ublažili težavo pomanjkanja usposobljenosti.

[3.4 Poklicno usmerjanje in svetovanje](#)

Storitve poklicnega usmerjanja in svetovanja

Odgovorni organ

Štiriindvajseti člen [Zakona o urejanju trga dela](#) navaja: »Storitve vseživljenjske karijerne orientacije po tem zakonu se kot preventivne zagotavljajo učencem, dijakom in študentom ter njihovim staršem kot podpora programu karijerne orientacije šole oziroma fakultete.« Storitve vseživljenjske karijerne orientacije vključujejo aktivnosti, ki vodijo do vpogleda v trg dela.

Eden od ukrepov Jamstva za mlade je vseživljenjska orientacija. Cilj ukrepa je povečati razpoložljivost informacij o karierah, prihodnjih zaposlitvenih možnostih in spretnostih vodenja kariere. Za te namene so pričakovani spodnji ukrepi:

- [Karierni centri za mlade](#): Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta Ministrstvo za delo, socialne zadeve, družino in enake priložnosti (MDDSZ) in Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ). Začetek izvajanja se je pričakoval septembra 2016.
- [Odprt, odziven in kakovosten sistem visokega šolstva- Nadaljnji razvoj in izvajanje dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu 2015–2020](#): Odgovorna organizacija za ta ukrep je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ). Javni razpis je bil objavljen junija 2016.

Od začetka izvajanja programa Jamstvo za mlade leta 2014 mladim nudijo več informacij in svetovanja v prvih štirih mesecih po prijavi kot brezposelni kot drugim brezposelnim skupinam. Vsaki mladi brezposelni osebi so na voljo najmanj dve svetovalni delavnici, kratke

skupinske predstavitve in spletno komuniciranje, da bi dosegla svoje karijerne cilje in našla primerne priložnosti.

Z vidika profesionalizacije vseživljenjskega poklicnega svetovanja v Sloveniji je prišlo do napredka. Leta 2015 je bilo strokovnjakov, ki ponujajo storitve svetovanja, vključno s svetovalci, ki jih zaposlujejo Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ), šole in podjetja za upravljanje s človeškimi viri, ponujeno podiplomsko usposabljanje. Vse zainteresirane strani so napisale in sprejele smernice za kakovost. ZRSZ se vseskozi trudi doseči mlade, ki niso vključeni v izobraževanje, zaposlitev ali usposabljanje prek delavnic, ki jih organizirajo šolski svetovalci. Tako sodelovanje je bilo vzpostavljeno na državni in regionalnih ravneh.

Po navedbah MDDSZ (2016) je eden od ciljev projekta [Razvoj storitev vseživljenjske karijerne orientacije](#) razvoj orodij za poklicno svetovanje, usmerjeno k mladim. Karierni centri, ki delujejo znotraj ZRSZ, omogočajo vsem uporabo informacij in drugih podpornih storitev za načrtovanje kariere. Na ta način učenci, dijaki in študenti dobijo informacije in svetovanje glede tega, kje in kako priti do storitev ZRSZ in kako se prijaviti kot brezposelne osebe, ko zaključijo šolanje. ZRSZ posodablja spletne storitve, npr. svojo stran na Facebooku, z informacijami o orientaciji, trgu dela in priložnostih za mlade podjetnike.

Glavni ponudniki:

ZRSZ zagotavlja informacije o trgu dela brezposelnim osebam, ponuja pomoč pri upravljanju kariere posameznikov, osnovnemu poklicnemu svetovanju, poglobljenemu poklicnemu svetovanju in usposabljanju za vodenje kariere. Vseživljenjsko karierno orientacijo za mlade ponujajo posebej usposobljeni svetovalci v kariernih centrih. Karierno svetovanje ponujajo ZRSZ in šolski svetovalci. Karierni svetovalci ZRSZ izvajajo tudi delavnice, kot so »Drugačni«, »Služba kot prednost«, »Skupne oblike svetovanja – SOS« in »Po študiju v zaposlitev«.

Gospodarska zbornica Slovenije, ZRSZ in Zavod RS za šolstvo izvajajo projekt [Karierni dan](#), da bi učencem in njihovim staršem predstavili najbolj obetavne prihodnje poklice. Učenci in njihovi starši so vabljeni, da obiščejo različne organizacije in se podučijo o poklicih. Projekt se je začel pilotno izvajati konec leta 2014. Po dobrem odzivu in velikih organizacijskih izboljšavah spletne platforme se uporablja kot del sistema karierne orientacije za učence, dijake in študente, ki izbirajo svojo prihodnjo kariero.

Po navedbah [nacionalnega poročila za Slovenijo](#) je bila ena od prednostnih nalog zaposlovanja in podjetništva mladih razvoj storitev karierne orientacije in svetovanja. »V okviru aktivne politike zaposlovanja se Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje ukvarja tudi z aktivnostmi, usmerjenimi v izobraževalno politiko. Te aktivnosti vključujejo informacije in centre za poklicno svetovanje, poklicno orientacijo in program »Drugače o poklicih«. Zavod za zaposlovanje sodeluje z osnovnimi šolami, jim podaja predavanja o trgu dela in zagotavlja pomoč pri prepoznavanju in svetovanju učencem, ki imajo težave pri izbiri svoje kariere.«

Zadnjih nekaj let so bili na slovenskih univerzah aktivni [Karierni centri](#). Ustanovljeni so bili »z namenom lažjanja prehoda iz izobraževanja na trg dela« (glej [nacionalno poročilo za Slovenijo](#)). Poleg tega v sklopu ZRSZ deluje tudi [Karierno središče](#), prej znano kot Center za informiranje in poklicno svetovanje.

Drugi ponudniki svetovanja vključujejo:

- Sindikat za študente, učence, dijake in zaposlene mlade Mladi Plus ([Sindikat Mladi plus](#)), ki svojim članom ponuja karierno svetovanje. Karierni svetovalci pomagajo posameznikom postaviti poklicne cilje, preučiti njihove kompetence in potrebe trga dela ter izboljšati njihove prijave na delo in življenjepis.
- Decembra 2016 je Inštitut Nefiks predstavil tečaj [Usposabljanje za mladinske karijerne svetovalce](#), ki je bil namenjen za mlade in mladinske delavce, ki želijo zagotavljati

podporo mladim v zvezi z razvojem kariere. Projekt sofinancirata MIZŠ in Evropski socialni sklad.

Ciljna skupina:

Ciljna skupina teh ukrepov so mladi, ki so še vedno v izobraževalnem sistemu ali prehajajo iz izobraževalnega sistema na trg dela.

Financiranje

Po podatkih MDDSZ (2016) državna in evropska sredstva, namenjena programu Jamstvo za mlade v letih 2014–2020, znašajo več kot 90 milijonov EUR. Večina teh sredstev bo porabljenih na različnih programih, omenjenih v izvedbenem načrtu programa Jamstvo za mlade.

Mladi na splošno niso izključeni iz ukrepov, povezanih z brezposelnostjo, nanje pa se je mogoče usmeriti prek svetovanja in pomoči pri iskanju zaposlitve. Mladi, ki so prijavljeni kot brezposelni pri ZRSZ, so lahko vključeni v različnih programih, povezanih z aktivno politiko trga dela (APTD), kot prednostna ciljna skupina. [Podatki](#) MDDSZ kažejo, da so mladi v bistvu največji upravičenci ukrepov APTD v Sloveniji. Leta 2014 je bilo več kot 15.000 mladih od 15 do 29 let vključenih v APTD, kar je izboljšalo njihovo zaposljivost ali neposredno pripeljalo do zaposlitve. Ta številka predstavlja 40 % vseh oseb, vključenih v APTD. Podoben odstotek je bil dosežen tudi leta 2015. Pričakuje se, da bo leta 2016 na ukrepih APTD (za vse ciljne skupine) porabljenih več kot 99 milijonov EUR.

Zagotavljanje kakovosti

Rezultati ankete [Zadovoljstvo mladih z izvajanjem programa Jamstvo za mlade](#) so pokazali, da mladi niso niti zadovoljni niti nezadovoljni s svetovanjem na ZRSZ. Želeli so si manj birokracije, krajše postopke, boljše informacije, več svetovanja glede primernih in razpoložljivih ukrepov ter več proaktivnosti pri svetovalcih. Drugi podatki iz anket, ki jih letno izvaja ZRSZ, kažejo, da se je zadovoljstvo mladih povečalo z uvedbo programa Jamstvo za mlade. Na splošno so mladi bolj zadovoljni s storitvami ZRSZ kot druge brezposelne skupine.

V obdobju 2014–2015 so mladi, ki so sodelovali v programu Jamstvo za mlade, prejeli 40 % več storitev aktivnega posredovanja zaposlitev (neposredna napotitev k delodajalcu, »hitri zmenki« z delodajalci, organizirani v regionalnih uradih ZRSZ) kot brezposelni posamezniki, starejši od 30 let.

Vlada je sprejela smernice ukrepov aktivne politike zaposlovanja 2016–2020. Smernice, ki so osnova za izvajanje ukrepov/programov APTD, se osredotočajo na najbolj ranljive skupine, in sicer tiste, ki trpijo zaradi dolgotrajne brezposelnosti, starejše delavce, nizko kvalificirane delavce in brezposelne mlade. Ti ukrepi določajo, da je treba tem skupinam ponuditi usposabljanje, da se izboljša njihova zaposljivost. Smernice vključujejo tudi specifične indikatorje in cilje za spremljanje učinkovitosti ukrepov APTD. Kratkoročna ocena učinkovitosti teh ukrepov je vsako leto predstavljena v letnem poročilu Ukrepi na trgu dela. To poročilo vključuje vse ustrezne informacije v zvezi z izvajanjem vseh ukrepov APTD in kratko analizo njihove učinkovitosti. ZRSZ tudi proučuje učinek nekaterih ukrepov z uporabo kontrolne skupine. Za vse ukrepe, ki jih financira Evropski socialni sklad (ESS), je bila vzpostavljena trdna struktura za poročanje in spremljanje (indikatorji in cilji za ocenjevanje so del Operativnega programa za izvajanje evropske kohezivne politike v obdobju 2014–2020).

3.5 Pripravištvo in vajeništvo

Uradne smernice za pripravništvo in vajeništvo

Pripravništvo in vajeništvo se različno urejata glede na področje – včasih je pripravništvo obvezen del učnega procesa, v drugih primerih pa izobraževalni programi ne vključujejo nobenega pripravništva. Na različnih področjih veljajo različne politike glede priznavanja pripravništva. Obstajajo na primer pravila za pripravništvo državnih tožilcev, zdravstvene strokovnjake in povezane zdravstvene delavce v zdravstvenih storitvah, ki morajo opraviti strokovne izpite, zaposlene v javni gozdarski službi, ki morajo tudi opraviti strokovne izpite in razvoj, strokovnjake za izobraževanje, socialne delavce in športne strokovnjake, ki tudi sodelujejo pri pripravniških in strokovnih izpitih.

Marca 2015 je Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide Državnega zbora pozval Vlado Republike Slovenije, naj predstavi obsežno analizo reguliranega pripravništva za diplomante terciarnega izobraževanja, predvsem za tiste, ki nameravajo delati v javni upravi in javnem sektorju. Aprila 2015 je Vlada Republike Slovenije pozvala ministrstva (pod vodstvom MDDSZ), naj pripravijo analizo pripravništev v ministrstvih in organih, za katera so odgovorna (npr. državnih organih, javnih skladih in lokalnih organih). Po pregledu analize julija 2015 je slovenska vlada sprejela Akcijski načrt v zvezi z organizacijo in izvajanjem pripravništva v Republiki Sloveniji. Cilj tega akcijskega načrta je odpravljanje reguliranih pripravništev, kjer je to mogoče, da bi mladim olajšali prehod od formalnega izobraževanja do trga dela.

Na področju državne uprave so bile posebne kvote za pripravnike sprejete v [Skupnem kadrovskem načrtu organov državne uprave za leti 2016 in 2017](#). V skladu s tem načrtom lahko državni organi sprejmejo le 1–2 % vseh pripravnikov vsako leto. Zaposlovanje pripravnikov je bolj preprosto (za določena delovna mesta ni več posebnih zahtev), delovne izkušnje pa niso več potrebne (ali pa se upoštevajo izkušnje, pridobljene prek študentskega dela). Predlog je bil sprejet in določena ministrstva so ga začela izvajati.

V finančnem obdobju 2007–2013 je MDDSZ izvajalo različne programe ali projekte za podporo vključevanja mladih na trg dela. Eden od njih je bil [Usposabljanje absolventov na delovnem mestu in subvencija za zaposlitev diplomantov / absolvent – aktiviraj in zaposli se!](#), ki se je izvajal med letoma 2009 in 2012. Po navedbah MDDSZ (2016) je »program zagotovil povračilo stroškov delodajalcem, ki so zaposlili mladega diplomanta, ki je bil predhodno pred diplomo vključen v usposabljanju za delovno mesto v istem podjetju. Ta ukrep je bil razvit v sodelovanju s Študentsko organizacijo Slovenije, vendar ga je odobrilo in izvajalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. V okviru tega programa je bilo 600 mladih vključenih v program usposabljanja, pozneje pa so dobili zaposlitev.

Spodbujanje pripravništva in vajeništva

Leta 2016 je bil izveden [nov program pripravništva](#) za mlade brez izkušenj. Program zagotavlja plačana pripravništva osebam, mlajšim od 30 let, ki so diplomirali iz prava, ekonomije, veterine, živilske tehnologije ali živinoreje. Leta 2016 je bilo razpoložljivih 44 mest, leta 2017 pa jih bo na voljo 42. Program omogoča mladim, da dosežejo redno zaposlitev in višjo socialno varnost, prejmejo usposabljanje za samostojno delo pod strokovnim vodstvom mentorja, opravijo preizkuse usposobljenosti ter pridobijo praktično znanje in delovne izkušnje, s čimer lahko izboljšajo svoje zaposlitvene možnosti. Pripravništvo po navadi traja 10 mesecev.

»Začetno poklicno izobraževanje in usposabljanje (ZPIU) ima v Sloveniji zelo omejene določbe za usposabljanje vajencev. Velika večina ZPIU je šolska, z nekaterimi delovnimi elementi« (glej [dokument Evropske konfederacije sindikatov: Evropski okvir kakovosti za vajeništva \(2016\)](#)). Osnova za regulativni okvir za vajeništvo v Sloveniji je [Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju](#) iz leta 2006, čeprav ne določa posebne opredelitve vajeništva. V skladu z 2. členom je eden od njegovih ciljev zagotavljanje znanja, spretnosti in poklicnih sposobnosti, ki so potrebne za opravljanje poklica in dostop do nadaljnjega izobraževanja.

Približno 40 % programov poklicnega srednješolskega izobraževanja, ki trajajo tri leta, je namenjenih praktičnemu usposabljanju. »Del tega usposabljanja se izvaja v izobraževalnih središčih več podjetij, drugi del – najmanj 24 tednov in ne več kot 53 tednov v obdobju 3 let – pa se lahko izvaja v podjetjih« (glej [dokument Evropske konfederacije sindikatov: Evropski okvir kakovosti za vajeništva \(2016\)](#)).

Vajeniške kvalifikacije so uvrščene v 4. stopnjo, kar ustreza 4. stopnji v [Slovenskem okviru kvalifikacij](#).

»Pri oblikovanju in izvajanju ZPIU je predvidena vključitev sindikatov.« »Sindikati imajo 4 predstavnike (od 14) v [Strokovnem svetu](#) Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje). Vajenci podpišejo individualno pogodbo o učenju z delodajalcem. Čeprav ta pogodba ni pogodba o zaposlitvi, se lahko vajenci pridružijo sindikatu« (glej [dokument Evropske konfederacije sindikatov: Evropski okvir kakovosti za vajeništva \(2016\)](#)).

Priznavanje učnih rezultatov

Priznavanje predhodne (in praktične) izobrazbe ureja [Pravilnik o priznavanju predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju](#). V skladu z enim takim pravilom Fakulteta Doba na primer zahteva, da študenti dokazujejo znanje, ki so ga pridobili v formalnem izobraževanju, s potrdili in drugimi dokumenti, ki prikazujejo vsebino in obseg dela študentov. Študenti, ki so pridobili znanje prek neformalnega izobraževanja, morajo to dokazati z drugimi dokumenti ali portfeli (študije, podrobna poročila strokovnjakov, izumi, patenti, objave itd.). Študenti imajo tudi možnost prenosa kreditnih točk ECTS iz drugih visokošolskih zavodov.

Financiranje

Vsako ministrstvo ureja pripravništvo na poseben način. Pripravništva so lahko na primer plačana, neplačana ali uporabljajo mešan plačilni sistem. V zasebnem sektorju pripravništev praktično ni več, vendar še obstajajo v javnem sektorju, kjer so včasih predpogoj za kvalifikacijski izpit za delovno mesto. V finančnem obdobju 2007–2013 je MDDSZ izvajalo različne programe ali projekte. Veliko jih je podprl Evropski socialni sklad in so se izvajali v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov (2007–2013).

MGRT podpira spodaj navedene ukrepe:

- **Na ravni poklicnih šol:** Stroški delodajalcev za praktično usposabljanje človeških virov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju sofinancirajo sodelujoči subjekti, vključno z Gospodarsko zbornico Slovenije in Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije. Ukrepi za spodbujanje poklicnega izobraževanja in usposabljanje se tudi sofinancirajo z namenom zagotavljanja pridobivanja strokovnih kompetenc študentov in dijakov in omogočanja delodajalcem, da ustvarijo človeške vire za zadovoljevanje potreb gospodarstva in usposabljanje svojega osebja. Ta ukrep je pomemben za izpolnjevanje potreb po delovni sili in zmanjševanje primanjkljajev na področju človeških virov. Naslednji korak je priprava pravne podlage za podporo vajeništvu.

Zagotavljanje kakovosti

Slovenska vlada je izvedla [Analizo opravljanja pripravništva v Republiki Sloveniji](#), ki služi kot podlaga za [Akcijski načrt v zvezi z organizacijo in izvedbo opravljanja pripravništev v Sloveniji](#). MDDSZ je pripravilo [Analizo opravljanja pripravništva v RS](#). Spodaj so navedene sistemske spremembe pripravništev, ki so bile predlagane v analizi:

1. Ministrstva od Vlade Republike Slovenije zahtevajo, da odpravi določbe v zakonodaji, ki se nanašajo na prostovoljno pripravništvo. Organizacije, ki nadzorujejo ta ukrep, so

- MIZŠ, Ministrstvo za javno upravo, MDDSZ, Ministrstvo za zdravje, MK in Ministrstvo za pravosodje. Ta ukrep se že izvaja (pravna podlaga je bila spremenjena).
2. Razviti so bili ukrepi, povezani s predpisi glede zagotavljanja pripravništva in strokovnih izpitov na področju socialne varnosti, izobraževanja, zdravja in knjižničarstva. Organizacije, ki nadzorujejo te ukrepe, so MIZŠ, MDDSZ, Ministrstvo za zdravje, in MK. Ta ukrep se že izvaja (pravna podlaga je bila spremenjena).
  3. Razviti so bili ukrepi v zvezi s spodbujanjem zaposlovanja mladih v javnem sektorju. Organizacije, ki nadzorujejo te ukrepe, so MIZŠ, Ministrstvo za javno upravo in Ministrstvo za finance. Ukrep se je začel izvajati 1. 1. 2016 (načrt vlade).
  4. Razvit je bil ukrep v zvezi s pripravništvu v javnem sektorju.

V okviru vsakega ukrepa se bodo izvajale aktivnosti v zvezi s sistemsko regulacijo pripravništva, opredeljene v akcijskem načrtu, ki se nanašajo na organizacijo in izvajanje pripravništva v Sloveniji. Najpomembnejši primeri so bili na področju socialnega dela, izobraževanja, kulture in pravosodja. Na področju kulture je prišlo do nekaj sprememb v zakonodaji, na področju izobraževanja je bil objavljen razpis za pripravništvo in spremenjena so bila nekatera pravila, na področju socialnega dela je MDDSZ objavil razpis za pripravništva, na področju pravosodja pa se ni spremenilo nič. Izvedena je bila ena analiza glede pripravništev v Sloveniji, vendar se ni zgodilo nič, kar bi povzročilo sistemsko spremembo.

[3.6 Vključevanje mladih na trg dela](#)

Ukrepi za zaposlovanje mladih

Subvencije za spodbujanje zaposlovanja mladih

ZRSZ prek ukrepov za spodbujanje zaposlovanja delodajalcem ponuja subvencije ali delno povračilo stroškov za zaposlovanje novih zaposlenih. Leta 2016 je vlada sprejela načrt za izvajanje ukrepov [aktivne politike zaposlovanja](#) v letih 2016 in 2017. Drug ukrep spodbuja zaposlovanje z zagotavljanjem različnih subvencij delodajalcem.

Ukrep programa Jamstvo za mlade je podpiral zaposlitev za nedoločen čas brezposelnih mladih (starih 29 let ali manj) tako, da je delodajalcem ponujal oprostitev obveznosti plačevanja socialnih prispevkov za zaposlene mlade posameznike v prvih dveh letih po zaposlitvi. Ta ukrep se je izvajal od 1. 11. 2013 do 31. 12. 2015. S pomočjo tega intervencijskega ukrepa je več kot 4.600 brezposelnih mladih našlo zaposlitev.

V programu [Prvi izziv 2015](#) lahko delodajalci iz vzhodne Slovenije prejmejo subvencijo za zaposlovanje mladih v skupni višini 7.250 EUR. Mladi morajo zaposlitev zadržati najmanj 15 mesecev, vključno s 3-mesečnim poskusnim obdobjem. Program bo omogočil subvencioniranje 2.859 delovnih mest.

Posebne ciljne skupine:

Mladi, ki so prijavljeni kot brezposelni pri ZRSZ, so lahko vključeni v različnih programih APTD kot prednostna ciljna skupina. [Podatki](#) MDDSZ kažejo, da so mladi v bistvu največji upravičenci ukrepov APTD v Sloveniji.

Nacionalna shema Jamstvo za mlade:

Januarja 2014 je bil sprejet prvi [Izvedbeni načrt Jamstva za mlade za leti 2014 in 2015](#) po tem, ko se je Vlada Republike Slovenije posvetovala s ključnimi zainteresiranimi stranmi. Od leta 2014 je slovenska vlada izvedla številne ukrepe v zvezi s slovenskim trgom dela in njegovim gospodarskim položajem s poudarkom na hitrejšem prehodu iz izobraževalnega sistema na trg dela in inovativnih spodbudah za zaposlovanje mladih. Ciljna skupina programa Jamstvo za mlade v Sloveniji je široka. Ker je v Sloveniji značilen velik delež

brezposelnih oseb, starih od 25 do 29 let (zaradi visokega vpisa v terciarno izobraževanje), program Jamstvo za mlade vključuje in/ali upošteva razširjeno ciljno skupino mladih, starih do 29 let (ne le do 25 let kot v EU).

[Izvedbeni načrt programa Jamstvo za mlade 2016–2020](#) je bil sprejet junija 2016. Od leta 2016 je bila posebna pozornost namenjena mladim, ki trpijo zaradi dolgotrajne brezposelnosti. Načrt vključuje 15 ukrepov, ki jih je mogoče razdeliti na dve glavni področji: t. i. preventivni ukrepi, namenjeni mladim, ki še niso na trgu dela, in sekundarni ukrepi, namenjeni hitremu aktiviranju mladih na trgu dela. Ukrepe, ki jih vsebuje Jamstvo za mlade, je mogoče razdeliti na dva dela:

Zgodnje ukrepanje in aktiviranje

Trije glavni sistemski ukrepi se nanašajo na zgodnje ukrepanje in aktiviranje pred vstopom mladih na trg dela, dva ukrepa pa sta namenjena mladim med izobraževanjem. Ciljna skupina teh ukrepov so mladi, ki so še vedno v izobraževalnem sistemu ali prehajajo iz izobraževalnega sistema na trg dela. V te ukrepe so vključeni:

- 1. Vseživljenjska orientacija**
- 2. Sistemске spremembe pripravnštva**
- 3. Reforma poklicnega izobraževanja in usposabljanja**
- 4. Spodbujanje ustvarjalnosti, podjetništva in inovativnosti**

Ta ukrep vključuje različne dejavnosti, namenjene mladim med izobraževanjem, da bi izboljšali njihove ustvarjalne in podjetniške spretnosti.

  - **Spodbujanje ustvarjalnosti, podjetništva in inovativnosti pri mladih** – Organizaciji, odgovorni za izvajanje tega ukrepa, sta MGRT in SPIRIT Slovenija (Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije). Javni razpis za osnovne in srednje šole v juniju 2016.
  - **Izboljšanje podjetniških spretnosti in spodbujanje fleksibilnih učnih poti med izobraževanjem in okoljem v gimnazijah in osnovnih šolah** – MIZŠ je odgovorno za izvajanje tega ukrepa. Javni razpis septembra 2016.
  - **[YOUTH START](#)** – To je mednarodni podjetniški projekt. Odgovorna organizacija za ta ukrep je (MIZŠ). Ukrep se bo izvajal od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2017 v gimnazijah ter od 1. 11. 2015 do 31. 8. 2017 v šolah.
- 5. Štipendije**

Aktiviranje mladih na trgu dela

Za hitro aktiviranje mladih na trgu dela se izvajajo štirje sistemski ukrepi. Šest ukrepov je namenjenih brezposelnim osebam, starim 29 let ali manj.

- 6. Krepitev svetovalnega dela z mladimi v ZRSZ**

Cilj tega ukrepa je krepitev dela z brezposelnimi mladimi. S povečanjem števila svetovalcev, ki bodo posebej usposobljeni, se bo izboljšala kakovost sodelovanja, mladi pa bodo opolnomočeni za učinkovito upravljanje svoje kariere.

  - **Svetovalci za hitro aktiviranje mladih** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se trenutno izvaja.
  - **Svetovalci za mlade, ki trpijo zaradi dolgotrajne brezposelnosti** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se trenutno izvaja.
- 7. Zaznavanje in preprečevanje prekarne zaposlitve na trgu dela**

Ta ukrep je namenjen preprečevanju prekarne zaposlitve mladih z ozaveščanjem o težavi pri mladih in delodajalcih ter s krepitvijo inšpekcijskih služb.
- 8. Mednarodna mobilnost mladih**

Cilj tega ukrepa je pomoč mladim, ki bi se radi preizkusili na evropskem trgu dela.

9. Obveščanje in komuniciranje v zvezi s programom Jamstvo za mlade

10. Usposabljanje in izobraževanje brezposelnih mladih

Cilj ukrepa je izboljševanje zaposljivosti mladih z dodatnim usposabljanjem ali izobraževanjem ter pomagati brezposelnim mladim odkriti bolj trajnostne in boljše oblike zaposlitve. Za poklice, po katerih je potreba na trgu dela, se izvajajo programi izobraževanja in usposabljanja, zasnovani pa so tako, da izpolnjujejo dejanske potrebe delodajalcev.

- **Neformalno izobraževanje in usposabljanje za mlade** – Ta ukrep izboljšuje zaposljivost brezposelnih z zagotavljanjem več kvalifikacij in neformalnega usposabljanja.
- **Usposabljanje na delovnem mestu** – Ta ukrep je usmerjen k mladim, ki so brezposelni najmanj tri mesece. Delodajalec ponuja usposabljanje, da brezposelnim mladim zagotovi delovne izkušnje. Od 60 % do 70 % sodelujočih delodajalcev zagotovi pot do zaposlitve v 12 mesecih od zaključka usposabljanja. Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep je bil prvič izveden julija 2016.
- **PUM-o; Projektno učenje za mlajše odrasle** – Ta program se osredotoča na brezposelnost ranljivih mladih z malo priložnostmi, da bi vstopili na trg dela ali se znova vrnili v visokošolsko izobraževanje. Ima bolj neposreden pristop k socialni vključenosti mladih s težjimi družinskimi okoliščinami. Primarni cilj programa je izboljšanje njihovih spretnosti in zaposljivosti prek osebne podpore in učenja v skupinah na podlagi projektov. Visoko usposobljeni strokovnjaki zagotavljajo specializirano pomoč v obliki mentorstva. Namen programa je vključiti 500 mladih na leto in jih pomagati vstopiti na trg dela ali znova vstopiti v visokošolsko izobraževanje in ga zaključiti. Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se trenutno izvaja.
- **Podpora novim kariernim perspektivam** – Odgovorna organizacija za ta ukrep je MK. Ukrep se bo predvidoma začel izvajati septembra 2016.
- **Zmorem, ker znam** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se trenutno izvaja.

11. Spodbude za zaposlovanje mladih

Cilj je spodbujanje zaposlovanja, še posebej redne zaposlitve brezposelnih mladih, ki prvič iščejo delo in nimajo delovnih izkušenj. Ukrep bo povečal število zaposlitvenih priložnosti za brezposelne mlade in zagotovil obvezna pripravništva.

- **Iniciativa za zaposlovanje mladih: YEI: Prvi izziv** – Ta ukrep se trenutno izvaja. Ponuja kombinacijo usposabljanja na delovnem mestu in subvencij za delodajalce, ki zaposlijo brezposelne mlade, stare 29 let ali manj, ki živijo v vzhodni Sloveniji. MDDSZ želi s tem ukrepom brezposelnim mladim zagotoviti več kot 3000 delovnih mest. Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ.
- **Spodbude za trajno zaposlovanje mladih** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se trenutno izvaja.
- **Prva zaposlitev na področju vzgoje in izobraževanja** – Cilj tega ukrepa je zaposlitev 300 učiteljev, starih 29 let ali manj. Septembra 2016 je bil objavljen še en javni razpis, v sklopu katerega bo do januarja 2018 zaposlen 201 učitelj/vzgojitelj začetnik. Odgovorna organizacija za ta ukrep je MIZŠ. Ukrep se trenutno izvaja. Prvi javni razpis za učitelje in vzgojitelje je bil objavljen 26. 11. 2015 (z izvajanjem od 1. 2. 2016 do 30. 11. 2016). Drugi javni razpis je bil objavljen 11. 2. 2016 (z izvajanjem od 1. 4. 2016 do 30. 11. 2016). Objava tretjega javnega razpisa se pričakuje za avgust 2016 (z izvajanjem od 1. 12. 2016 do 30. 9. 2017).
- **Mladi za mlade** – Odgovorna organizacija za ta ukrep je MIZŠ. Ukrep se bo predvidoma začel izvajati septembra 2016.

12. Ukrepi za ranljive mlade

Cilji teh ukrepov so aktiviranje mladih, ki so na ZRSZ prijavljeni kot brezposelni več kot 12 mesecev, in pomoč mladim invalidnim osebam pri prehodu na trg dela.

- **Spodbujanje zaposlovanja mladih, ki trpijo zaradi dolgotrajne brezposelnosti** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se pripravlja na izvajanje, s pričakovanim začetkom izvajanja na začetku leta 2017.
- **Prehod mladih invalidnih oseb na trg dela** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se pripravlja na izvajanje.

13. Podpora podjetništvu mladih (glej poglavje 3.7)

14. Mladi na podeželju

Cilj tega ukrepa je pomagati mladim vzpostaviti in razviti kmetijsko kariero ter spodbuditi ustvarjanje novih delovnih mest.

- **Shema Plačilo za mlade kmete** – Organizacija, odgovorna za izvajanje tega ukrepa, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ukrep se trenutno izvaja.
- **Vzpostavljanje podpore za mlade kmete** – Organizacija, odgovorna za izvajanje tega ukrepa, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ukrep se trenutno izvaja.

15. Projekti za mlade

Cilj tega ukrepa je podpora projektov, ki bodo zagotovili hitrejši in preprostejši dostop do zaposlitve in/ali ustvarili nova delovna mesta za brezposelne mlade.

- **Spodbujanje aktivnega državljanstva pri mladih za večjo zaposlenost 2016–2018** – Leta 2016 je Urad za mladino predstavil [javni razpis](#). Njegov cilj je spodbujanje inovativnih načinov dela z mladimi in novih pristopov za reševanje težav brezposelnosti mladih. Med letoma 2016 in 2018 bo zaposlenih 464 ljudi – 195 v vzhodni Sloveniji in 269 v zahodni Sloveniji. Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MIZŠ in Urad za mladino. Ukrep se trenutno izvaja.
- **Inovativni ukrepi za zaposlovanje mladih** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Izvajanje se bo začelo na začetku leta 2017.

Drugi ukrepi za zaposlovanje mladih

- V letih 2010 in 2011 se je izvajal program **Absolvent aktiviraj in zaposli se**. Namenjen je bil preprečevanju prehoda mladih diplomantov v brezposelnost in je vključeval 321 mladih.
- Septembra 2016 je zavod Ypsilon zagnal projekt **Narejeno z epsilon**, katerega cilj je pomagati mladim doseči redno zaposlitev. Cilj projekta je reševanje težave brezposelnosti mladih s spodbujanjem inovativnih pristopov k delu z mladimi. Cilj je ustvarjanje mladih strokovnjakov, ki izpolnjujejo potrebe delodajalcev. Projekt delno financirata MIZŠ in EU.
- Projekt **Delo za mlade**, ki ga je izvedla mladinska mreža MaMa v sodelovanju z mladinskimi centri po Sloveniji, je bil nacionalni projekt mreženja, ki je vključeval mladinske organizacije, ustanove, ki delajo z mladimi, in druge igralce v lokalnih skupnostih, katerih cilj je izboljšanje zaposlitvenih možnosti mladih. Projekt se je osredotočil na temo dela in zaposljivosti mladih, njegov cilj pa je bil iskanje načinov varovanja mladih pred brezposelnostjo. Projekt je trajal 9 mesecev (2010–2011).
- Med letoma 2015 in 2016 je **Zavod Bob** v sodelovanju z drugimi organi v javnem sektorju izvedel program **Prikaz**, ki se osredotoča na neformalno učenje in je namenjen mladim, starim od 18 do 29 let. Posebne ciljne skupine so ranljivi mladi, na primer tisti, ki niso dokončali izobraževanja ali imajo le nizko stopnjo izobrazbe, osebe, ki prvič iščejo zaposlitev, mladi, ki trpijo za dolgotrajno brezposelnostjo, in študenti družbenih ved. Glavni cilj programa Prikaz je bil razvoj konkretne ideje za projekt, v katerem sodelujoči rešujejo svoje življenjske razmere na dolgoročen način. Projekt je vključeval štiri module in je trajal skupno 320 ur.

Na lokalni ravni se tudi sprejemajo predpisi za spodbujanje zaposlovanja mladih. Leta 2016 je Mestna občina Ljubljana predlagala projekt [Kul služba!](#), ki je bil zasnovan za pomoč mladim, ki se smatrajo kot težko zaposljivi. Ta projekt je eden od ključnih ciljev [Strategije Mestne občine Ljubljana za mlade 2016–2025](#), ki je namenjena povečevanju zaposlovanja mladih. Projekt Kul služba! ponuja priložnosti za zaposlovanje v poklicih s presežkom razpoložljivih delovnih mest (npr. tiskar, električar, knjižničar).

Ukrepi prožne varnosti, ki se osredotočajo na mlade

Nova delovna zakonodaja, sprejeta leta 2013, je uvedla koncept prožne varnosti. Njeni glavni cilji so bili povečanje prožnosti (predvsem s poenostavitvijo postopkov za sklenitev delovnih razmerij) za spodbujanje zmanjšane segmentacije na trgu dela in izboljšanje učinkovitosti pravnih zaščit delavcev. Po podatkih MDDSZ (2016) se je delež novo podpisanih pogodb za zaposlitev za nedoločen čas pri mladih močno povečal v prvih nekaj letih po reformi.

Prožnost postaja vedno pomembnejša na slovenskem trgu dela, saj zaposlitev za določen čas (pogodbe, ki trajajo od tri mesece do enega leta) postaja vedno bolj popularna. Leta 2016 je imelo 52,8 % zaposlenih, starih od 15 do 29 let, pogodbo za določen čas. Poleg tega je približno 32.000 ljudi delalo prek študentskega dela, ki mladim v Sloveniji ponuja eno od najpopularnejših prožnih alternativ za delo na slovenskem trgu dela. Po navedbah programskega dokumenta [Zaposlovanje mladih](#), ki ga je leta 2013 pripravil Mladinski svet Slovenije, se izraz prožna varnost široko uporablja v Sloveniji in tujini. Kot je navedeno v dokumentu, je namen prožne varnosti harmonizacija potreb delodajalcev in zaposlenih. Poleg tega ta dokument kaže, da je slovenski trg dela na nekaterih področjih preveč prožen in ne dovolj varen. V Sloveniji približno 75 % ponudb na trgu dela vključuje zaposlitev za določen čas, kar mladim ne zagotovi socialne in finančne varnosti. Mladinski svet Slovenije in druge organizacije se borijo proti tej strokovni nestabilnosti, saj menijo, da se debata v Sloveniji ne nanaša na prožno varnost, temveč na to, kako zmanjšati poklicno nestabilnost pri mladih in jim zagotoviti stabilno zaposlitev.

Da bi se izognili slabšanju te težave, ena od uredb [Izvedbenega načrta 2016/2017 Nacionalnega programa za mladino 2013–2022](#)) zagotavlja spodbude za trajno zaposlovanje mladih. V skladu s to uredbo delodajalci, ki zaposlijo mlade, prejmejo subvencije, kar povečuje stabilno zaposlitev in socialno varnost pri mladih. V skladu s temi pozivi je MDDSZ leta 2016 objavilo dokument [Za dostojno delo](#), v katerem izpostavlja stalni pritisk, tesne roke in nepredvidljive pogoje, s katerimi se soočajo mladi.

Od julija 2013 so delodajalci v Sloveniji upravičeni do delnega povračila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za dve leti, če s pogodbo za nedoločen čas zaposlijo osebo, mlajšo od 26 let, za najmanj dve leti. Cilj tega ukrepa je spodbujanje zaposlovanja s pogodbami za nedoločen čas.

Usklajevanje zasebnega in delovnega življenja mladih

Mladi v Sloveniji pogosto težko uskladijo zasebno in delovno življenje, saj delodajalci starševstvo dojemajo kot moteč in ne kot dragocen faktor. Eden od glavnih ciljev [Resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#) je mladim zagotoviti lažje usklajevanje delovnega in družinskega življenja. Za doseganje tega cilja je prednostno eno podpodročje: krepitev dejavnosti za odpravo diskriminacije staršev in omogočanje lažjega usklajevanja zasebnega in družinskega življenja posameznikov. Ta ukrep nadzorujejo MDDSZ, MIZŠ, Inšpektorat za delo Republike Slovenije in drugi socialni partnerji.

En projekt podeljevanja certifikatov, ki ga je sofinanciral Evropski socialni sklad, je primer dobre prakse, ki starševstvo priznava kot vrednoto. Projekt [Certifikat družini prijazno podjetje](#) organizira Ekvilib Inštitut v sodelovanju z MDDSZ in Sindikatom Mladi plus.

Trenutno se prek aktivne politike zaposlovanja v trg dela vključuje največje število mladih do zdaj. [Zakon o delovnih razmerjih](#) vsebuje nekatere določbe v zvezi z materami in njihovimi

praviciami (nočno delo itd.), vendar v praksi še vedno ne zadostuje za to, da bi mladim staršem omogočil uspešno usklajevanje družinskega in delovnega življenja. Sprejeti so bili tudi nekateri drugi ukrepi, na primer subvencije za stanovanja za mlade družine in ugodnosti za študentske starše/družine.

[Mladi 2010](#), zadnja poglobljena raziskava mladih, starih od 25 do 30 let, potrjuje, da situacija brezposelnosti mladih še posebej vpliva na ženske. Stopnja brezposelnosti diplomantk se je v zadnjem desetletju povečala s 4,3 % na 17,8 % (za diplomante se je stopnja povečala z 2,8 % na 7,5 %).

Financiranje shem/iniciativ

Za boj z brezposelnostjo mladih je slovenska vlada razvila aktivno politiko zaposlovanja. Mladi, mlajši od 30 let, ki so bili v dveh letih pred brezposelnostjo zavarovani za šest mesecev, lahko prejmejo [nadomestilo za brezposelnost](#). Po podatkih [Indeksa mladih 2016](#) 3.102 mlada prejemata nadomestilo za brezposelnost.

Preglednica 1: Izvedbeni načrt programa Jamstvo za mlade 2016–2020: skupna sredstva znašajo 300 milijonov EUR

Predvidena sredstva za izvedbeni načrt programa Jamstvo za mlade 2016–2020				
2016	2017	2018	2019	2020
70,1 milijona EUR	62,7 milijona EUR	58,0 milijona EUR	54,6 milijona EUR	53,9 milijona EUR

Usposabljanje na delovnem mestu, ki ga je zagotovil program Jamstvo za mlade, je ponudilo priložnost 2.291 mladim, starih do 30 let. Program ima proračun v višini 4,4 milijona EUR. Slovenija bo za obdobje 2016–2018 prejela 5 milijonov EUR iz Evropskega socialnega sklada za podporo inovativnih načinov dela z mladimi in povečanje zaposljivosti mladih.

Zagotavljanje kakovosti

[Letno poročilo 2015](#) o izvedbi državnih ukrepov v zvezi s trgom dela kaže, da je bilo z vidika prehoda v zaposlitev eden od najuspešnejših programov usposabljanja Usposabljanje na delovnem mestu. Po drugi strani je prišlo do zamude pri izvajanju programov [Prvi izziv 2015](#) in [Spodbujanje pripravništev](#). Končni rezultati programa [Prvi izziv 2015](#) bodo objavljeni na koncu leta 2017.

Na koncu leta 2015 sta Mladinski svet Slovenije in ZRSZ predstavila rezultate analize ankete [Zadovoljstvo mladih s programom Jamstvo za mlade](#). Cilj analize je bil ugotoviti zadovoljstvo mladih, vključenih v ukrepe programa Jamstvo za mlade. Do septembra 2015 je v programu Jamstvo za mlade skupaj sodelovalo 5.823 mladih. Pri snovanju nadaljnjih ukrepov je bilo upoštevano zadovoljstvo mladih z ukrepi programa Jamstvo za mlade. Rezultati ankete [Zadovoljstvo mladih z izvajanjem programa Jamstvo za mlade](#) so pokazali potrebo po povečanju promocije ukrepov, izboljšanju nadzora nad delodajalci in razvoju več ukrepov, ki zagotavljajo delovna mesta.

MDDSZ je pripravilo [Poročilo o izvajanju programa Jamstvo za mlade 2014–15](#)). V letih 2014 in 2015 je zaposlitev našlo 49.181 iskalcev zaposlitve. Leta 2015 je bilo 41,5 % vseh udeležencev v APTD mlajših od 29 let. Skupno se je za ukrepe APTD za mlade leta 2014 porabilo 29,3 milijona EUR, leta 2015 pa 20,7 milijona EUR. Po podatkih ZRSZ je v letih 2014 in 2015 število brezposelnih oseb, ki so našle zaposlitev v štirih mesecih od prijave kot brezposelne osebe, zraslo za 40 %. Po drugi strani pa so v istem vladnem dokumentu ([Poročilo o izvajanju programa Jamstvo za mlade 2014–15](#)) mladinske organizacije, ki so

aktivno vključene v spremljanje izvajanja programa Jamstvo za mlade, navedle, da je še dovolj možnosti za izboljšanje ukrepov in izvajanja programa Jamstvo za mlade.

Slovenija je uvedla poseben intervencijski ukrep za spodbujanje zaposlovanja brezposelnih mladih, mlajših od 30 let. V skladu s tem ukrepom so delodajalci opravičeni plačevanja prispevkov za socialno varnost za dve leti, potem ko ponudijo stalno zaposlitev brezposelni osebi, mlajši od 30 let. V 24 mesecih po izvedbi tega ukrepa (1. 11. 2013 do 31. 12. 2015) je bilo po podatkih MDDSZ zaposlenih več kot 4.200 mladih.

Eno leto po zaključku [programa za usposabljanje na delovnem mestu](#) je bilo zaposlenih več kot 70 % sodelujočih, s čimer je ta program postal eden od najbolj uspešnih programov za aktivno zaposlovanje.

Program Prvi izziv, ki se je izvajal med letoma 2012 in 2014, je dosegel dobre rezultate. Od 3.365 brezposelnih mladih, ki so sodelovali v programu, jih je zaposlitev našlo 2.553 (76 %). Toda v programu Prvi izziv 2014–2015 so bili porabljeni le približno 3 milijoni EUR od predvidenih 20 milijonov EUR. Tako je bilo plačano pripravništvo in usposabljanje na delovnem mestu zagotovljeno le 477 mladim namesto predvidenim 3.400 udeležencem. Program se znova izvaja v obdobju 2015–2017 s ciljem doseganja predvidenih ciljev.

3.7 Čezmejna mobilnost pri zaposlovanju, podjetništvu in poklicnih priložnostih

Programi in sheme za čezmejno mobilnost

Eden od ukrepov programa Jamstvo za mlade je »**Mednarodna mobilnost mladih**«. Njegov cilj je pomoč mladim, ki radi našli delo na evropskem trgu dela, vključuje pa naslednje ukrepe:

- **EURES – tvoja prva zaposlitev EURES** – organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se trenutno izvaja.
- **Transnacionalna mobilnost za mlade z manj priložnostmi (učna mreža za ukrepe transnacionalne mobilnosti za prikrajšane mlade in mlade odrasle – mobilnost TLN)** – organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Izvedba je bila predvidena za drugo polovico leta 2016.
- **Odprt, odziven in kakovosten sistem visokega šolstva** – Cilj tega ukrepa je izboljšanje mobilnosti študentov iz socialno šibkejših okolij. Organizaciji, odgovorni za izvedbo tega ukrepa, sta MDDSZ in ZRSZ. Začetek projekta se je pričakoval avgusta 2016.

Slovenija ni razvila nobenih programov čezmejne mobilnosti na področju zaposlovanja. Program EU Erasmus+ je najpomembnejši program spodbujanja mobilnosti, ker predstavlja začetek zakonske možnosti podpore takih projektov in njihovih ciljev, v skladu s tem pa vedno večje število akterjev na mladinskem področju pripravlja mednarodne mladinske aktivnosti.

Po podatkih [nacionalnega poročila za Slovenijo](#) »Slovenija spodbuja priložnosti za izobraževanje in delo v tujini prek Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije in centrov EURES, ki delujejo znotraj Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje. »Zgoraj omenjeni [sklad](#) je bil ustanovljen leta 2006 s ciljem izvajanja politike štipendiranja, dodeljevanja sredstev za človeške vire in razvoja osebja ter povečevanja zaposljivosti, spodbujanja vseživljenjskega učenja in povezovanja izobraževalnega sistema s potrebami trga dela.«

[Tvoja prva zaposlitev EURES](#) je usmerjena shema mobilnosti, ki pomaga mladim državljanom, starim od 18 do 35 let, najti delo v državah EU EFTA/EGP, kjer niso bili rojeni. Namenjen je iskalcem zaposlitve in delodajalcem ter zagotavlja celovit sveženj mobilnosti, vključno s finančno podporo. Trenutno se pričakuje, da bo shema zagotovila približno 1.500 delovnih mest. Projekt podpira samo delovna mesta, ne pripravništev ali vajeništev, traja pa od februarja 2015 do januarja 2017. Specializirani svetovalci v centrih EURES zagotavljajo

informacije, svetovanje in storitve posredovanja del za evropski trg dela. Po podatkih portala EURES želi večina diplomantov družbenih ved delati v tujini. Zaradi jezikovnih zmožnosti po navadi iščejo delo v Avstriji, Italiji, Nemčiji in ZK.

Dodatne štipendije za študij v tujini so na voljo v programih mednarodne mobilnosti fundacije Ad Futura. Od leta 2009 so imeli študenti dostop do posojil za študij doma ali v tujini (glej [nacionalno poročilo za Slovenijo](#)).

Namen projekta Euroguidance Slovenija je zagotavljanje informacij o priložnostih za usposabljanje in izobraževanje v drugih evropskih državah slovenskim državljanom. Evropska komisija vidi projekt kot način za spodbujanje pretoka učencev, dijakov, študentov, učiteljev in mladih delavcev med evropskimi državami. Izvajanje projekta je bilo predvideno od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2016.

Poleg zgoraj omenjenih iniciativ in programov [Sindikat Mladi Plus](#) ponuja svetovanje za pripravništvo in zaposlitev v tujini.

Podpora podjetništva mladih

Cilj tega ukrepa je pomoč mladim, ki želijo samostojno podjetniško pot, z zagotavljanjem podpornega okolja ter usposabljanja, mentorstva, svetovanja in namigov pri začetku poslovanja.

- **Spodbujanje podjetništva med mladimi** – Organizaciji, odgovorni za izvedbo tega ukrepa, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep bi moral biti izveden do konca leta 2016.
- **Spodbujanje podjetništva med mladimi z lajšanjem dostopa do podjetniške kariere** – Organizaciji, odgovorni za izvedbo tega ukrepa, sta MDDSZ in ZRSZ. Ta ukrep se pripravlja na izvajanje, njegov cilj pa je zmanjševanje ovir pri tem, da mladi posamezniki postanejo podjetniki.
- **Osnovno svetovanje in ocena poslovnih idej** – Odgovorna organizacija za izvedbo tega ukrepa je MGRT. Javni razpis je bil načrtovan za junij 2016.
- **Spodbude za mlada podjetja** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MGRT in SEF. Ukrep se trenutno izvaja.
- **Spodbujanje poslovnega sodelovanja in zaposlovanja mladih v mladinskih zadrugah** – Odgovorna organizacija za izvedbo tega ukrepa je MGRT. Ukrep se trenutno izvaja.
- **Nacionalna podporna mreža za mlade na področju socialnega podjetništva** – Organizaciji, odgovorni za ta ukrep, sta MDDSZ in ZRSZ. Javni razpis je bil načrtovan za oktober 2017.
- **Spodbujanje ženskega podjetništva** – Organizaciji, odgovorni za izvedbo tega ukrepa, sta MDDSZ in ZRSZ. Ukrep se trenutno izvaja.

Pravni okvir

Slovenija ni sprejela nobenih programov čezmejne mobilnosti, vendar so bili nekateri predpisi v zvezi s čezmejno mobilnostjo vključeni v Nacionalnem programu za mladino 2013–2022. Cilj tega programa je bil izboljšanje mednarodne mobilnosti med mladimi, še posebej študenti. Prednostna podpodročja so krepitev instrumentov, ki podpirajo vračanje mladih v Slovenijo, in izboljšanje sodelovanja med mladimi, ki živijo in delajo v tujini, ter domačimi podjetji in izobraževalnimi zavodi.

3.8 Razvoj podjetniških kompetenc

Okvir politike

Eno od šestih ključnih področij [Nacionalnega programa za mladino 2013–2022](#) poudarja pomen razumevanja podjetniškega izobraževanja in njegov odnos do socialne odgovornosti

in razvoja socialnih podjetij. V zvezi s specifičnimi cilji je omenjeno spodbujanje poučevanje podjetništva v šolskem učnem načrtu, vendar niso predstavljeni nobeni ukrepi. V ključnem področju »Zaposlovanje in podjetništvo« Nacionalnega programa za mladino je kot prednostna naloga opredeljeno »spodbujanje inovativnosti, ustvarjalnosti, iniciativnosti, podjetništva (vključno s socialnim podjetništvom) in samozaposlitve pri mladih ter poudarjanje vedno večjega pomena razvoja družbeno odgovornega podjetniškega odnosa in znanja (glej [Poročilo Eurydice](#))'.

Spodaj so navedeni trije kazalniki, ki se posebej nanašajo na podjetniško izobraževanje:

1. delež novih in nastajajočih podjetnikov po starostnih skupinah,
2. delež mladih podjetnikov, ki imajo v svojem podjetju najmanj enega zaposlenega,
3. delež mladih, ki prejemajo izobraževanje na področju inovativnosti, ustvarjalnosti in podjetništva po spolu.

Za izvajanje teh ukrepov so bili v akcijskih načrtih predstavljeni različni instrumenti/uredbe. [Akcijski načrt 2016/2017](#) je na primer predstavil spodaj navedene instrumente/uredbe:

- storitve vstopnih točk 'Vse na enem mestu' (VEM), ki vključujejo brezplačne podporne storitve mladim, ki se odločijo za podjetniško kariero,
- univerzitetni in socialnopoljetniški inkubatorji, ki bodo izvajali dejavnosti, namenjene mladim, ki želijo vstopiti v svet podjetništva,
- nacionalna podporna mreža za mlade na področju socialnega podjetništva,
- inovativni projekti za zaposlovanje mladih,
- dejavnosti za spodbujanje podjetništva pri mladih.

V [Načrtu aktivne politike zaposlovanja](#) je bil uveden ukrep »Spodbujanje podjetništva med mladimi«. Njegov cilj je pomagati brezposelnim posameznikom, ki bi radi postali samozaposleni. Projekte, ki spodbujajo podjetništvo pri mladih, financira ZRSZ. Namen projekta je spodbujanje aktivnosti za brezposelne mlade, spodbujanje inovativnosti in ustvarjalnosti ter podpora novih idej. Slovenija že ima široko strategijo v zvezi s podjetniškim izobraževanjem in trenutno razvija specifično strategijo.

V okviru mednarodnega projekta E3 – [Izobraževanje o podjetništvu za zaposlovanje mladih](#) je bil objavljen javni razpis za mlade za razvoj socialnih podjetij, ki lahko uspešno in trajnostno rešujejo socialne probleme. Projekt E3 želi prispevati k boju z brezposelnostjo mladih prek zagotavljanja praktičnih orodij mladim v zvezi z mladinskim socialnim podjetništvom. Cilj projekta je usposabljanje mladih, ki niso vključeni v izobraževanje, zaposlitev ali usposabljanje, na področju mladinskega socialnega podjetništva, v katerem lahko najdejo zanimive delovne priložnosti, še posebej v socialnih podjetjih, ki je novonastali sektor trga dela, ki ne razpolaga s človeškimi viri in lahko zaposluje ranljive člane družbe.

Spodaj navedeni ukrepi so bili sprejeti za spodbujanje podjetništva (glej delovni dokument OECD [Podjetniška podpora za brezposelne v Sloveniji](#)):

- **YES Start:** Združenje YES organizira dvoletni program YES Start za vse brezposelne, ki bi se radi učili o podjetništvu. Projekt jim ponuja priložnost za razvoj podjetniških idej in podjetniškega duha. Program sofinancira MGRT.
- **Podjetno v svet podjetništva:** Projekt je zasnovan za pomoč visoko izobraženim brezposelnim posameznikom, mlajšim od 35 let, da ustanovijo podjetje ali se zaposlijo. Projekt zagotavlja dodatek, podjetniško usposabljanje in individualno podporo prek regionalnih razvojnih agencij. Sodelujoči so zaposleni in prejemajo mesečno plačo v višini 798 EUR, medtem ko se poln delovni čas usposablja. Usposabljanje zagotavljajo osebe v regionalnih razvojnih agencijah in poslovni svetovalci. Sodelujoči so imeli dostop do poslovne svetovalne službe eno leto po začetku poslovanja. Projekt se je začel kot regionalni pilotni projekt, vendar je bil na voljo na državni ravni od leta 2013.

- **ARTUS:** Cilj tega programa je pomagati brezposelnim mladim razviti in izvesti kreativne in inovativne projekte. Pilotni projekt so organizirali ZRSZ, Karierni center Maribor, Center za državljansko vzgojo Maribor in Terra Parzival med 7. 4. 2014 in 20. 5. 2014. Med pilotnim projektom se je 12 brezposelnih mladih udeležilo delavnic na temo razvoja poslovnih idej kot pripravo na samozaposlitev.
- **KonektOn:** Podjetniški center KonektOn je izvedel serijo osmih delavnic, da bi pripravili brezposelne mlade za začetek poslovanja. Delavnice so se odvijale maja in junija 2014 v centru za poklicno svetovanje v Kopru pod okriljem ZRSZ. Skupno 17 brezposelnih mladih z univerzitetno diplomom je razvilo svoje poslovne ideje, obenem pa so tudi izmenjali mnenja in izkušnje ter prejeli nasvete. Delavnice so pokrivalo samomotivacijo, pripravo poslovnih modelov, vrednost sodelovanja, opredeljevanje trgov, komunikacijo in ustvarjalno razmišljanje. Delavnice je delno financiral Evropski socialni sklad v okviru Operativnega programa za razvoj človeških virov 2007–2013.
- **EnterYOUTH:** Znanstveno-raziskovalni center Bistra Ptuj sodeluje s štirimi drugimi ustanovami, vključno z vodilnim partnerjem na Hrvaškem, pri spodbujanju podjetništva med mladimi in lažjega pridobivanja podjetniških spretnosti, da bi mladim pomagali prepoznati in uresničiti poslovne priložnosti. Projekt je skupno vključeval 200 mladih. Izvajal se je od februarja 2014 do januarja 2015, skupni proračun pa je bil 221.179 EUR. Financiral se je v okviru instrumentov za predpristopno pomoč EU in MGRT.

Formalno učenje

Podjetniško izobraževanje je del slovenskih operativnih programov Izvajanje kohezijske politike EU za obdobje 2014–2020. »V okviru prioritete osi 10 (Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za povečanje zaposljivosti) je poseben cilj 3 (Spodbujanje prožnih učnih poti in podpora kakovostnega kariernega usmerjanja za šolsko mladino na vseh ravneh izobraževalnega sistema) neposredno povezan s podjetniškim izobraževanjem (glej [Poročilo Eurydice](#)).

Zakon o osnovni šoli iz leta 2007 je uvedel cilj »razvoja podjetniškega odnosa v smislu učinkovitosti, inovativnosti in ustvarjalnosti« v učni načrt v osnovnih in poklicnih srednjih šolah. V učni načrt so bile vključene tudi učne smernice za podjetništvo.

»Podjetniško izobraževanje je izrecno priznано kot medpredmetni cilj za vse predmete v ISCED 1-3, vključno s šolskim ZPIU, in je tudi del drugih obveznih in izbirnih predmetov na različnih stopnjah. Zakon o osnovni šoli za ISCED 1-2 vključuje cilje, povezane s podjetniškim izobraževanjem, učitelji pa ta cilj izpolnjujejo v osnovnih šolah med poukom. Izvajanje prenovljenega učnega načrta za predmete za osnovne šole se je začelo v šolskem letu 2011/12, vključno s kompetenčnim pristopom (ena od kompetenc je občutek za pobudo in podjetništvo)« (glej [Poročilo Eurydice](#)).

V učnem načrtu bo razvit celovit pristop k vključevanju podjetništva v šolsko izobraževanje. Podjetniško izobraževanje v Sloveniji trenutno ponujajo samo štiriletne srednje šole.

Predmet [podjetništvo](#) je bil vključen v šolski načrt na srednješolski ravni, da bi povečali zanimanje za podjetništvo pri mladih. Obvezen je za dijake v srednjih ekonomskih šolah, traja pa 315 ur. To je strokovni predmet, ki zagotavlja osnovne poslovne spretnosti, obravnava vlogo podjetij v sodobni družbi in pomaga razvijati podjetniške kompetence dijakov ter njihovo znanje in spretnosti, da bi lahko sami ustanovili svoje podjetje, obenem pa jih spodbuja tudi za študij poslovnih ved.

Srednje šole ponujajo tudi predmet [podjetniška informatika](#), ki je neobvezen, njegov glavni namen pa je ponuditi širok nabor znanj in spretnosti, povezanih z različnimi vidiki podjetništva in informacijske tehnologije (IT), kot so strateško načrtovanje, IT-podpora, poslovodenje, odločanje in trženje. Glavne kompetence, pridobljene pri tem predmetu, so samoiniciativa in podjetnost. Predmet traja najmanj 35 ur in največ 105 ur.

Priložnostno in neformalno učenje

Društvo [Ustvarjalnik](#) omogoča mladim, da razvijajo svoje prve podjetniške ideje. Ekipe društva mladim zagotavlja mentorstvo ter organizira podjetniške dogodke in krožke po Sloveniji. Podjetniški krožki so po navadi ustanovljeni v srednjih šolah, vodijo pa jih mladi podjetniki.

Projekt [Y.business](#), ki ga organizira Zavod Ypsilon, mladim, starim od 20 do 30 let, omogoča pridobivanje kompetenc, ki jih potrebujejo v sodobnem poslovnem svetu in jih niso pridobili v okviru formalnega izobraževanja.

Nekateri posamezni podjetniški krožki delujejo v osnovnih in srednjih šolah ter ponujajo tečaje in seminarje. Mladi po navadi želijo okrepiti svoje podjetniške kompetence (npr. poslovno etiketo, komuniciranje), ko želijo ustanoviti svoje podjetje in začeti s poslovanjem.

»V sodelovanju Urada Republike Slovenije za mladino je Zveza mladinskih združenj vzpostavila sistemsko orodje (Nefiks) za mlade Slovence od 14. leta naprej, ki se uporablja za evidentiranje učenja. Glavni cilj projekta je, da se zagotovi enoten sistem evidentiranja neformalnega izobraževanja. Vzporedno z Nefiksom in v sodelovanju z njim je nacionalna agencija Mladina v akciji promovirala Youthpass« (glej [nacionalno poročilo za Slovenijo](#)).

»Spletni portal [www.talentiran.si](#) ponuja elektronsko različico knjižice, v kateri lahko uporabniki evidentirajo svojo neformalno izobraževanje na šestih različnih področjih: aktivno državljanstvo, delo (poletno delo, študentsko delo s trajanjem najmanj 60 dni), organizirane oblike izobraževanja, kampi in prostovoljsko delo, čas, preživet v tujih državah, in drugi načini pridobivanja znanja, spretnosti in izkušenj. Glavni cilj spletnega portala je povezovanje mladih in zainteresiranih strani, kot so delodajalci, oblikovalci politik in strokovnjaki, ki lahko pomagajo povečati možnost zaposlitve za mlade. Portal se promovira med delodajalci (v zasebnem in neprofitnem sektorju) in nevladnimi organizacijami« (ibid.).

Model M 2014: Ta program usposabljanja je bil razvit za pomoč brezposelnim mladim (starim do 30 let) z univerzitetno diplomom, da bi ustanovili podjetje ali določili karierno pot. Program je vključeval uvodni postopek in tri module za usposabljanje, ki so obsegali vzpostavitev poslovanja in različne karierne možnosti. Celodnevne delavnice so se odvijale tri mesece, dvakrat na teden. Usposabljanje sta izvajala Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in Karierni center Univerze v Mariboru, sofinancirali pa so ga Mestna občina Maribor ter regionalna urada ZRSZ v Mariboru in Ptuj. Program je uspešno zaključilo skupno 38 udeležencev iz Mestne občine Maribor in Mestne občine Ptuj ter okolice.

Drugi ukrepi, povezani s podjetniškim izobraževanjem, vključujejo spodaj navedene:

- [Pogumni. Kreativni. Podjetni.](#) je projekt, ki ga je nadzoroval zavod TiPovej! za ustvarjalno družbo in se je odvijal leta 2015. Njegov cilj je bil pomagati mladim v srednji šoli, da pridobijo socialne in podjetniške spretnosti. Mladi so tudi okrepili svojo sposobnost samouresničitve in razvili spretnosti ustvarjalnega razmišljanja. Program, ki ga je podpiral Urad za mladino, je trajal 30 ur na dveh srednjih šolah v Ljubljani.
- [JA Slovenija](#) je projekt, ki ga je nadzoroval Zavod za spodbujanje podjetnosti mladih in je vključeval več programov, prek katerih so učenci razvijali smisel za podjetništvo. Osnovnošolski otroci se še posebej učijo iz izkušenj in se seznanijo z osnovami podjetništva.
- **Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti** je projekt, ki ga je nadzoroval Center RS za poklicno izobraževanje in je trajal od marca 2013 do oktobra 2014. Spodbujal je poklicno izobraževanje in usposabljanje ter mladim predstavil poklice in priložnosti za nadaljnjo izobraževanje in zaposlitev.
- **Vrata odpiram sam** je projekt, namenjen mladim, ki ga vodi Center RS za poklicno izobraževanje in spodbuja podjetništvo v izobraževanju. Projekt je nastal zaradi potrebe po novih priložnostih zaposlitve in spodbuja mlade, da iščejo inovativne načine za preprečevanje brezposelnosti. Med mladimi je mogoče zaznati pomanjkanje podjetniških spretnosti, podjetništva in osebne iniciative. Program je bil ocenjen leta 2015. Učitelji so menili, da so dijaki poleg podjetniških spretnosti, pokritih

v programu, veliko pridobili na področju ekipnega dela in poznavanja poslovnih procesov.

- [Mladi in podjetni](#) je projekt, ki ga je leta 2011 sprejelo MIZŠ in je bilo usmerjeno k tistim mladim, ki so zgodaj končali šolanje. Glavni cilj programa je bil obnoviti in pridobiti nova znanja in sposobnosti za prepoznavanje potencialov posameznikov in priložnosti na delovnem mestu. Namen tega je bil povečati število priložnosti za mlade na trgu dela in jih spodbujati, da se vključijo v učni proces. Programa so se udeležile tri glavne ciljne skupine: mladi, ki so zgodaj zaključili šolanje, mladi, ki so na trg dela vstopili neposredno po zaključku izobraževanja in so delali na nestabilnih delovnih mestih z nizko kvalifikacijo, ter mladi z nizko izobrazbo (tudi če so zaključili osnovnošolsko izobraževanje). Program je potekal 3 mesece in trajal 100 ur.

Podpora učiteljem v podjetniškem izobraževanju

»Virtualna učilnica na temo samoiniciative in podjetništva, ki jo ponuja Center RS za poklicno izobraževanje, zagotavlja materiale in smernice, razvite v okviru različnih projektov, in lahko pomaga učiteljem v podjetniškem izobraževanju v srednji šoli (splošno in šolsko začetno poklicno izobraževanje in usposabljanje). Slovenija je še vedno vključena v projekte, usmerjene k razvijanju učnih metod in materialov (glej [Poročilo Eurydice](#)).

Center RS za poklicno izobraževanje je izvedel projekt Vrata odpiram sam, ki so ga sofinancirali evropski strukturni skladi in državni proračun in je vključeval razvoj učnega gradiva.

3.9 Zagonska finančna sredstva za mlade podjetnike

Dostop do informacij

Za spodbujanje podjetništva pri mladih je bila pripravljena [Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#), da bi mladim pomagali začeti kariero. Resolucija izpostavlja potrebo po tem, da bi mladim zagotovili dostop do informacijskih storitev in visokokakovostnih informacij.

Mladi podjetniki prejmejo veliko informacij in finančnih spodbud iz Slovenskega podjetniškega sklada (SPS) prek posebnega programa [Mladi](#), ki se je začel leta 2014. Mladi podjetniki lahko dobijo podporo od različnih tehnoloških parkov, kot je Tehnološki park Ljubljana. SPS je drug velik vir informacij o podjetništvu mladih v Sloveniji.

Podjetnice

Po podatkih ZRSZ so ženske veliko bolj previdne pri odločanju o začetku podjetniške poti. Maja 2016 je Slovenija začela poseben program aktivne politike na trgu dela za spodbujanje in podporo samozaposlitve žensk z visoko stopnjo izobrazbe. Podpora ženskih podjetnic je skupen program APTD, ki ga nadzorujeta MDDSZ in MGRT, izvajata pa ZRSZ in Javna agencija Spirit Slovenija. Program ponuja usposabljanje za brezposelne ženske, ki želijo ustanoviti podjetje in začeti poslovanje, čemur sledijo podpora za mlada podjetja (enkratna subvencija za samozaposlitev) ter nadaljnje usposabljanje in mentorstvo. Ciljna skupina so brezposelne ženske z visoko strokovno izobrazbo (6. stopnja ali višja). Ciljna skupina je bila izbrana na podlagi trga dela, na katerem so se zmanjšale priložnosti zaposlitve za ženske s terciarno izobrazbo, predvsem med gospodarsko krizo, zaradi katere ni bilo veliko novih priložnosti zaposlitve v javnem sektorju.

Dostop do kapitala

Javni Sklad Republike Slovenije za podjetništvo ponuja finančno podporo za novoustanovljena inovativna podjetja. Te spodbude ponujajo finančno podporo mladim podjetjem v prvih fazah razvoja. »To je najboljše skupina novoustanovljenih inovativnih podjetij, ki kažejo potencial za hitro rast in na začetku potrebujejo ugodne finančne vire.« MGRT spodbuja spodaj navedene ukrepe, ki predstavljajo povezavo med šolskim sistemom in gospodarstvom, ter aktivnosti, ki se opravljajo med začetno fazo ustanovitve podjetja:

- **Na ravni fakultet: storitve univerzitetnih inkubatorjev.** Univerzitetni inkubator je pravna oseba, ki ima pogodbo za dolgoročno sodelovanje z univerzo in omogoča realizacijo podjetniških iniciativ. Predinkubacijske dejavnosti in podjetniške iniciative se izvajajo same ali v povezavi z univerzo, da bi omogočili delovanje inovativnih inkubiranih podjetij v urejenem poslovnem okolju in pridobili potrebno podporo za njihov razvoj.

Ti ukrepi se izvajajo na osnovnih in srednjih šolah ter fakultetah, vendar vključujejo zelo majhen odstotek mladih. Zadeva ni sistemsko urejena in je pod pristojnostjo Ministrstva za izobraževanje.

MGRT prek agencije SPIRIT izvaja različne aktivnosti, ki promovirajo podjetništvo:

- splošno promocijo podjetništva kot socialne kategorije in
- ukrepe za podpiranje podjetništva med ciljnim skupinami (npr. ženskami).

Aktivnosti SPS

Slovenski podjetniški sklad (SPS) je ustvaril program Mlada podjetja, ki ponuja podporo podjetjem, ki delujejo manj kot 5 let, ki imajo težave s pridobivanjem potrebnih finančnih virov na trgu zaradi svojega razvoja in pomanjkanja zgodovine.

SPS s tem programom ponuja posebne spodbude mladim podjetjem, ki so v začetni fazi razvoja, imajo gospodarski pomen in so z analizo vrzeli opredeljena kot izjemno ranljiva na trgu.

SPS ponuja:

- Začetni kapital – Mladim podjetjem s potencialom za rast in posledično ustvarjanje novih delovnih mest (še posebej mladim tehnološkim podjetjem), ki so še posebej ranljiva v zgodnjih fazah razvoja, ponujamo izdelke, ki zagotavljajo uspešen začetek poslovanja.
- Mikrokrediti za mlada podjetja – Ponudba dostopa ugodnih virov financiranja za podjetja v specifičnih ciljnih skupinah.
- Garancije za mlada podjetja – SPS ponuja garancije za bančna posojila s subvencijami obrestne mere, kar majhnim in srednje velikim podjetjem omogoča pridobivanje bančnih posojil za hitrejšo, preprostejšo in cenejšo izvajanje projektov.

Projekt Mlada podjetja prispeva k razvoju podjetij, uspešnemu prenosu poslovnih idej v uspešna komercialna podjetja in ustvarjanju inovacijsko usmerjenih podjetij s potencialom za rast. Osredotoča se na razvoj in komercializacijo izdelkov, procesov in storitev. Izdelki se oblikujejo na podlagi načela **SEF TWIN**, kar pomeni, da so prejemniki sredstev upravičeni do finančnih spodbud in materialnih spodbud (npr. **program usposabljanja**), katerih namen je izpolnjevanje potreb podjetij.

V zadnjem času so se začeli vodilni inovatorji povezovati prek iniciative Start:up Slovenija, da bi ustvarili in okrepili nacionalne programe za spodbujanje podjetništva ter zagotovili obstoj celovite podporne mreže za ustanovitev in zagon zagnanskih podjetij po vsej Sloveniji. Start:up Slovenija je odprta platforma, kateri se lahko pridružijo različne organizacije in posamezniki z izjavo o podpori, ki nakazuje, da želijo prispevati k temu, da Slovenija postane dinamična in podjetniška država, prijazna talentu. Programi, ki jih izvaja pobuda, zagotavljajo finančno podporo (subvencije, garancije, mikrokredite, začetni kapital in tvegani kapital) za spodbujanje idej, projektov in zagnanskih podjetij. Organizirajo se start-up vikendi in nacionalna kampanja, ki se zaključuje z mednarodnim podjetniškim in start-up dogodkom [PODIM](#).

3.10 Promocija podjetniške kulture

Posebni dogodki in dejavnosti

Najpomembnejši poslovni sejem v Sloveniji je [MOS – mednarodni sejem obrti in podjetnosti](#) v Celju. Koordinatorji organizirajo razpis za mlade podjetnike z naslovom [MOSovi podjetni talenti](#), ki mladim podjetnikom omogoča pridobivanje prvih poslovnih stikov in začetek uspešnega poslovanja v tujini.

Poleg tega se vsako leto odvija [Sejem informativa](#). Njegov cilj je informiranje mladih o možnostih izobraževanja in ponujanje informacij o delovnih mestih in povezanih temah. Razstavljalci so izobraževalni zavodi, delodajalci, nevladne organizacije, organizacije, ki delujejo v mladinskem sektorju, koordinatorji vladnih programov in banke.

Posamezne dogodke organizirajo tudi nevladne organizacije (npr. [Zavod Mladi podjetnik](#)).

Za spodbujanje socialnega podjetništva in povečanje njegove prepoznavnosti pri mladih je slovenska vlada sprejela strateški razvojni cilj: [Strategija socialnega podjetništva 2013–2016](#)). Cilj strategije je povečati osnovno znanje o socialnem podjetništvu pri posameznikih. Za doseganje tega cilja sta bila izvedena dva ukrepa, vendar le en vključuje mlade, sestavlja pa ga najmanj 30 informacijskih delavnic na leto na Vstopnih točkah VEM. Poleg tega se je izvajala promocija sejmov socialnega podjetništva in izobraževalne konference o pomenu socialnega podjetništva, svetovanja in socialnega podjetništva v povezavi s kmetijstvom v skladu z [Izvedbenim načrtom Strategije socialnega podjetništva 2014–2015](#).

Evropski sklad za regionalni razvoj zagotavlja finančno [podporo](#) za socialne inkubatorje (50.000 EUR na leto (150.000 EUR), z možnostjo povečanja na 200.000 EUR, za obdobje 3 let). Spodbujanje razvoja socialnega podjetništva se izvaja prek javnih razpisov, ki jih sofinancira Evropski socialni sklad.

MGRT podpira spodaj navedene ukrepe:

- **Prek agencije SPIRIT:** Ukrepi za spodbujanje ustvarjalnosti, podjetništva in inovativnosti se izvajajo prek agencije SPIRIT. Namen teh ukrepov je spodbujanje razvoja osebnih lastnosti, ki so pomembne za podjetništvo:
  - ustvarjalnost, iniciativnost, sprejemanje tveganja in odgovornosti ter samopodoba,
  - osnovne spretnosti in stiki s poslovnim svetom, ki izboljšajo posameznikovo razumevanje vloge ustvarjalnosti, podjetij in podjetništva v družbi,
  - ozaveščenost o podjetništvu kot socialni kategoriji, ki posameznikom omogoča, da se odločijo za uresničevanje lastnih zamisli in izpeljavo lastnih projektov,
  - doseganje vpliva na družbo kot celoto, za kar je potrebno vključevanje mladih, staršev, učiteljev, podjetij in lokalnih skupnosti, vključuje pa različne regije.

Acceleration Business City, BTC CITY in Zavod Ypsilon so ustanovili [Acceleration Business City](#), skupino mladih podjetij in zagonskih podjetij, ki si želijo ustvariti in razširiti zdrav ekosistem v Sloveniji. Ta skupina mladim podjetjem ponuja vse, kar potrebujejo za uspešen začetek.

Mreže in partnerstva

Projekt Moja Štacuna vodi več partnerjev: [Zavod Pelikan Karitas](#), [Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija](#) in [Potencial Inštitut, inštitut za revitalizacijo podeželja](#).

3.11 Trenutne razprave in reforme

MDDSZ pripravlja podlago za nov model vajeništva v Sloveniji, ki med drugim vključuje reformo poklicnega izobraževanja s poudarkom na razvoju modelov za praktično usposabljanje in pripravo zakona za ureditev vajeništva. Dejavnosti se bodo izvajale v tesnem sodelovanju z zadevnimi socialnimi partnerji. Načrt vključuje 1) reformo sistema poklicnega izobraževanja, 2) postopno uvajanje sistema vajeništva in 3) spodbujanje praktičnega usposabljanja med delodajalci v obdobju 2016–2022. Ekonomsko-socialni svet trenutno razpravlja o Zakonu o vajeništvu. Študentska organizacija Slovenije je vključena v razpravo in predstavlja mlade.

V programu nacionalnih reform, ki je bil sprejet za obdobje 2016–2017, je slovenska vlada postavila cilj izboljševanja učinkovitosti trga dela. Razdelek [2.1.2.1](#) (aktivna politika zaposlovanja in drugi ukrepi na trgu dela) ugotavlja, da so »ukrepi za leti 2016 in 2017 namenjeni dolgoročno brezposelnim, starejšim, osebam z nizko izobrazbo in mladim«. Da bi mladim omogočili lažje vstopanje na trg dela, je vlada spremenila Zakon o visokem šolstvu in sprejela ukrepe Jamstvo za mlade.

Slovenska vlada je obravnavala ta vprašanja (prekarnost zaposlitve mladih, varno in zdravo delovno okolje) v dokumentu [Za dostojno delo](#), ki vključuje številne ukrepe, ki bi lahko pomagali preprečiti zlorabo netipičnih (in pogosto nestabilnih) oblik dela. O teh ukrepih se trenutno razpravlja z ustreznimi socialnimi partnerji.

Septembra 2016 je Urad za mladino objavil [rezultate javnega razpisa](#), objavljenega junija, za spodbujanje aktivne participacije pri povečanju zaposlovanja mladih prek mladinskega dela.

MDDSZ je 18. 11. 2016 poslalo spremembe Zakona o delovnih razmerjih, Zakona o urejanju trga dela in Zakona o inšpekciji dela v javno razpravo. Te spremembe so bile izvedene na podlagi analize trga dela in predlogov socialnih partnerjev ter strokovnih in izvršilnih organov. Da bi ustvarili kakovostna delovna mesta, ki zaposlenim ponujajo primerno raven pravne, ekonomske in socialne varnosti in še bolj preprečujejo segmentacijo, je treba izvajati ukrepe, ki bodo omogočali spodaj navedeno:

- učinkovitejše ukrepe, ki jih izvaja inšpektorat za delo, večjo pravno varnost za zaposlene v primerih v zvezi s pogodbami o civilnem pravu in delovnih razmerjih,
- odločitev delodajalcev za sklepanje pogodb za nedoločen čas,
- zagotavljanje večje socialne varnosti zaposlenim po prenehanju delovnega razmerja.

Poleg ukrepov za povečanje vključenosti državljanov delovne starosti na trg dela želi MDDSZ narediti spodaj navedeno:

- povečati učinkovitost in aktiviranje vseh brezposelnih oseb,
- izvajati intenzivno iskanje novih zaposlitev v odpovednem roku.